

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Budapesten, a 2012. év október hó 9. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

Ítéletet:

Az emberölés bűntettének kísérlete miatt vádlott ellen indult büntetőügyben a Heves Megyei Bíróság 2011. év szeptember hó 12. napján kelt 1.B.106/2011/12. számú ítéletét **megváltoztatja**.

Vádlott büntetését 6 (hat) év fegyházbüntetésre és 6 (hat) év közügyektől eltiltásra súlyosítja.

Az előzetes letartóztatás beszámításánál a befejező időpontra utalást mellőzi.

Az elsőfokú bíróság ítéletét egyebekben helybenhagyja.

Vádlott által az elsőfokú ítélet kihirdetésétől a mai napig előzetes letartóztatásban töltött időt a kiszabott szabadságvesztésbe beszámítja.

A másodfokú eljárásban felmerült 6.000 (hatezer) forint bűnügyi költséget a vádlott köteles az államnak megfizetni.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s:

A Heves Megyei Bíróság 2011. év szeptember hó 12. napján kelt 1.B.106/2011/12. számú ítéletében vádlottat bűnösnek mondta ki emberölés bűntettének kísérletében /Btk.166.§ (1) bekezdés/, amiért őt - mint többszörös visszaesőt - négy év fegyházbüntetésre és négy év közügyektől eltiltásra ítélte.

Rendelkezett a járulékos kérdésekről, így a vádlott által előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, a bűnjelekről és bűnügyi költség viseléséről is.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az ügyész súlyosítás érdekében, míg a vádlott és védője enyhítésért jelentettek be fellebbezést.

A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség a 2011.év december hó 2. napján kelt BF.279/2011/3. sz. átiratában a súlyosítást célzó ügyészi fellebbezést fenntartotta.

Kifejtette, hogy álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a perrendi szabályokat megtartotta, ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett, melynek során figyelembe vette a vádlott módosított, a büntetőjogi felelősségét csökkenteni igyekvő vallomását, ugyanakkor teljes körűen feltárta az elkövetés körülményeit. Megfelelő mértékben figyelembe vette és értékelte a vádlott személyiségét és elmeállapotát, és ezekkel összefüggésben helyesen jutott arra a következtetésre, hogy vádlott az alacsony intellektusa ellenére fel tudta mérni cselekménye következményeit.

Az elsőfokú bíróság az ügyészi álláspont szerint megalapozott tényállást állapított meg, minden egyes bizonyítékra kitért, ítéletét részletesen megindokolta. A megállapított tényállásból okszerűen vont következtetést a vádlott bűnösségére és a cselekményét is törvényesen minősítette.

A büntetés kiszabása körében jelentőséggel bíró körülményeket azonban hiányosan tárta fel, mert nem értékelte további súlyosító körülményként, hogy a vádlott a bűncselekményt különösen veszélyes eszközt használva követte el, akként, hogy hátulról támadt sértettre. Ugyancsak súlyosító körülményként szorgalmazta értékelni a fellebbviteli főügyészség a vádlottnak az elkövetés során tanúsított kitartó magatartását, továbbá az erőszakos jellegű bűncselekmények elszaporodottságát. Kiemelte, hogy a vádlott indokolatlanul kezdeményezett konfliktust a sértettel, és a tettelegességet is vádlott kezdte.

Mindezek alapján - a vádlott többszörösen büntetett előéletére is figyelemmel - a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség hosszabb tartamú szabadságvesztés kiszabását indítványozta vádlottal szemben, mert álláspontja szerint az elsőfokú bíróság által kiszabott fegyházbüntetés, törvényi minimumot el nem érő mértéke nem szolgálja a Btk.37.§-ában meghatározott büntetési célokat.

A Fővárosi Ítéltábla nyilvános ülésén a vádlott és védője az enyhítésre irányuló fellebbezésüket változatlanul fenntartották.

A védő perbeszédében rámutatott, hogy a vádbeli napon - a bűncselekmény elkövetését közvetlenül megelőzően - vádlott és a sértett együtt italoztak. Az ügyészség által hivatkozott vádlotti kezdeményező szerepet vitatta, és azt hangsúlyozta, hogy vádlott és a sértett közötti tettelegesséig fajuló viták napi rendszerességgel megtörténtek, lényegét tekintve mindketten ilyen életmódot folytattak. Ugyanakkor nem vonta kétségbe az elsőfokú bíróság által megállapított történeti tényállás helyességét és rámutatott, hogy a sértett elment, őt követte a vádlott, majd hátulról támadt rá a baltával. Nyomatékosan aláhúzta, hogy az elsőfokú eljárásban az orvosszakértő a korábban írásban előterjesztett véleményét úgy módosította, hogy a baltával leadott ütés nem közepes, hanem kiserejű volt, amelyet az is bizonyít, hogy sértettnek mindössze nyolc napon belül gyógyuló sérülése keletkezett.

Az ütés kis erejét hangsúlyozva a védő a nyilvános ülésen azt indítványozta, hogy a vádlottnak - a bűncselekmény elkövetése közben hangoztatott, egyértelműen ölésre utaló kijelentései ellenére - nem állt szándékában sértett megölése, ezért a másodfokú bíróság vádlott büntetőjogi felelősségét kizárólag testi sértés büntettének /Btk.170.§ (1) és (2) bekezdés/ kísérletében állapítsa meg.

Végezetül - alternatív indítványában - azt szorgalmazta, ha a másodfokú bíróság is emberölés büntettének kísérleteként értékeli a vádlott cselekményét, akkor vegye figyelembe, hogy a kísérlet távoli volt, amely olyan különös méltánylást érdemlő körülmény, ami a vádlott többszörös visszaesői minősége ellenére sem zárja ki vádlottal szemben a Btk.87.§ (2) bekezdésében írt enyhítő rendelkezés alkalmazását.

Vádlott az utolsó jogán nem kívánt felszólalni.

A másodfokú bíróság az ellentétes irányú fellebbezések közül a büntetés súlyosítását célzó ügyészi fellebbezést találta alaposnak.

Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét az azt megelőző bírósági eljárással együtt a Be.348.§ (1) bekezdése alapján teljes terjedelmében felülbírált.

Ennek során megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az eljárást a perrendi szabályok betartásával folytatta le. A vád tárgyává tett bűncselekmény elbírálása szempontjából releváns bizonyítékokat feltárta, azokat egyenként és összességükben is értékelte, egybevetette, ezt követően mérlegeléssel állapította meg a történeti tényállást, illetve tényből tényre helyesen is következtetett.

A másodfokú bíróság a felülbírálat során megállapította, hogy a megyei bíróság által rögzített történeti tényállás megalapozott, az mentes a Be.351.§ (2) bekezdésében írt hibáktól és hiányosságoktól.

Ugyanakkor a másodfokú bíróság észlelte, hogy az első bírói ítélet olyan, részben anyagi jogi, részben pedig eljárásjogi, kérdésekkel is foglalkozott, amelyek nem képezték az eljárás tárgyát.

Így az elsőfokú ítélet 2. oldalának (2) bekezdésében a megyei bíróság részletesen kifejtette, hogy a vádlott a nyomozati szakban - a gyanúsítottkénti meghallgatása során - arról tájékoztatták, hogy a sértett részéről őt ért könnyű testi sértés vonatkozásában magánindítványt terjeszthet elő. A vádlott ezzel a jogával élt, azonban a magánindítvány további sorsa ismeretlen maradt. A megyei bíróság a közvérdra üldözendő élet elleni bűncselekmény tárgyalása során még az ügyészt is felhívta a fenti körülmény tisztázására, majd ezt követően nyilatkoztatta a vádlottat, hogy kívánja-e a sértett büntetőjogi felelősségre vonását. Ekkor a vádlott kijelentette, hogy nem kéri a sértett megbüntetését, majd az elsőfokú bíróság

megállapította, hogy a magánvádló a vádat elejtette, így az eljárás nem folytatható le.

Elöljáróban leszögezi a másodfokú bíróság, hogy jelen eljárás tárgyát kizárólag a vádlott által a sértett sérelmére elkövetett emberölés büntettének kísérlete képezi. Ez a bűncselekmény közvádra üldözendő deliktum, amely miatt a vádemelés joga (vádmonopólium) kizárólag az ügyészséget illeti meg.

A fentiekhez képest jelen eljárásban nem képezte (és nem is képezheti) a vád tárgyát a sértett által a vádlott sérelmére esetlegesen elkövetett könnyű testi sértés vétsége. Ezért tehát a megyei bíróság e tárgyban kifejtett okfejtésének nincs helye az ítélet indokolásában.

Megjegyzi az ítélőtábla, hogy az elsőfokú bíróság okfejtése egyébként is téves, mert nem különbözteti meg a magánindítvány hiányára vonatkozó anyagi jogi szabályokat (Btk.31.§), valamint a magánvádas eljárás lefolytatására vonatkozó, illetve annak akadályát képző eljárásjogi szabályokat (Be.XXIII.fejezet).

A megyei bíróság e körben adott okfejtésének legfeljebb akkor lett volna jelentősége, ha a vádlott magánindítványa alapján magánvádas büntetőeljárás indult volna sértett ellen, majd később az ügyeket - személyi és tárgyi összefüggésük alapján - egyesítették volna akként, hogy a vádképviselőt az ügyész átvette volna a Be.496.§-ában írtak szerint.

Az eddig kifejtettekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásából a 2. oldal (2) bekezdését mellőzi.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítélete túlnyomó részt megalapozott, a történeti tényállás mindössze annyiban szorul pontosításra a Be.352.§ (1) bekezdés a) pontja - a rendelkezésre álló iratok tartalma - alapján, hogy amikor a vádlott a baltával lesújtott akkor ő is és a sértett is mozgásban voltak. A vádlott a két kezében tartott és a feje fölül indított baltával a sértett feje, illetve felsőteste irányába sújtott és bármelyiket is találta volna el a ténylegesnél bekövetkezett nagyobb erővel, akkor reálisan lehetett volna számolni a halálos kimenetelű eredménnyel.

Ezt a megállapítást támasztotta alá az igazságügyi orvosszakértőnek a tárgyaláson pontosított szakértői véleménye is, aki ekkor az ütés erejét kicsinek minősítette, de nem téveszthető szem elől, hogy úgy a vádlott, mint a sértett ittasak voltak, mindketten mozogtak, ezért kizárólag a véletlennek köszönhető, hogy a vádlott nem érte el nagyobb erővel a sértett fejét, vagy hátát a baltával.

Köztudomású tény, hogy mind a fej, mind pedig a felsőtestben lévő szervek életfontosságúak, ezért ilyen körülmények között a balta élével történő nagyobb erejű csapás eredményeként halálos koponya, és/vagy agyi sérülés, a felsőtesten pedig szív, és/vagy tüdőszérülés keletkezhetett volna, amely reálisan magában hordozta volna a halálos eredmény bekövetkezésének lehetőségét.

Az elsőfokú bíróság az általa megállapított történeti tényállás alapján helyesen vont következtetést a vádlott bűnösségére és a büntető anyagi jog szabályainak megfelelően minősítette a vádlott cselekményét a Btk.166.§ (1) bekezdésében meghatározott és az ott írtak szerint minősülő emberölés büntette kísérletének.

A vádlott elkövetéskori aktuális tudattartalmának vizsgálatára vonatkozó szempontokra a Legfelsőbb Bíróság 15. számú Irányelve ad eligazítást. E szerint az alanyi és tárgyi tényezők vizsgálatának eredményeként lehet következtetéseket vonni az elkövető szándékára.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a vádlott egyenes ölési szándékkal cselekedett, amikor először kiprovokálta a sértettel az összetűzést, majd a további konfliktust elkerülő sértett után ment, akit kezdetben vasrúddal próbált bántalmazni, később pedig - folyamatosan ölési szándékát hangoztatva - baltával támadt rá hátulról. A vádlottnak az elkövetés után tanúsított magatartása, illetve kijelentései is az ölési szándékára engednek következtetni, hiszen vádlott még az őrizetbe vételét követően is azt hangoztatta, hogy megölni a sértettet.

A büntetés kiszabása körében az elsőfokú bíróság alapvetően helyesen sorolta fel az enyhítő és súlyosító körülményeket, azonban azok több helyen kiegészítésre, illetve pontosításra szorulnak.

A megyei bíróság enyhítő körülményként értékelte a vádlott vonatkozásában a bűnösségének beismerését, ezzel szemben tény, hogy a vádlott kizárólag ténybeli beismerő vallomást tett, azonban bűnösségét az eljárás során egyszer sem ismerte be. Egyszer úgy nyilatkozott, hogy a sértett kezdeményezte a tettlegességet, majd később a tárgyaláson már érdemi védekezést is előterjesztett, amely szerint csak rá akart ijeszteni sértettre.(A Heves Megyei Bíróság 9. sz. tárgyalási jegyzőkönyve 4. oldalának (1) bekezdése.)

A fentiekből az állapítható meg, hogy a vádlottnak az eljárás során egyszer sem volt a bűnösségére kiterjedő beismerő vallomása, mindössze ténybeli beismerő vallomásokot tett, amelyeknek a súlya nem jelentős, figyelemmel arra, hogy a bűncselekménynek több szemtanúja is volt, ezért a ténybeli beismerő vallomás önmagában nem jelent enyhítő körülményt. A bírói gyakorlat pedig meglehetősen egységes abban, hogy csak a bűnösségre is kiterjedő és megbánással párosuló beismerő vallomást tekinti nyomatékos enyhítő körülménynek.

A másodfokú bíróság az enyhítő körülmények közül mellőzi a sértetti közrehatást, mert az elsőfokú bíróság által megállapított irányadó történeti tényállás szerint - mely a sértett, a tanú, és nem utolsó sorban a vádlott vallomásain alapul - egyértelműen megállapítható, hogy a szóváltást a vádlott kezdeményezte, először ő támadt rá és bántalmazta a sértettet, a sértett csak viszonzta a vádlott ütését, majd a további fizikai összetűzést elkerülendő nyomban elhagyta a közös udvart. Ilyen

körülmények között a sértetti közrehatás, mint a vádlott javára szóló enyhítő körülmény fel sem merülhet.

A kísérlet enyhítő körülményként történő értékelése önmagában ugyan helytálló, de súlya csekély, mert bár távoli volt, azonban a súlyosabb eredmény bekövetkezése kizárólag a véletlenül múlt egyfelől, másfelől befejezett kísérletről van szó, mert a vádlott a maga részéről mindent megtett a szándékolt eredmény elérése érdekében.

Számos ponton kiegészítésre szorulnak az elsőfokú bíróság által felsorolt súlyosító körülmények.

A megyei bíróság súlyosító körülményként értékelte a vádlott többszörösen büntetett előéletét. Ezzel szemben tény, hogy a vádlott többszörös visszaeső, ezért nála nem a többszörösen büntetett előélet a súlyosító körülmény, hanem az, hogy a többszörös visszaesést megalapozó elítélésén túlmenően is büntetett előéletű.

Szintén súlyosító körülmény, hogy a vádlott által használt eszköz különösen veszélyes, valamint az is, hogy a vádlott kitartó szándékkal, hátulról támadt a sértettre.

A Fővárosi Ítéltábla nem osztotta a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség álláspontját az elszaporodottság, mint súlyosító körülmény tekintetében. Az ügyészség annak ellenére jelölte meg súlyosító körülményként az élet elleni bűncselekmények országos elszaporodottságát, hogy ezt az állítását objektív statisztikai adatokkal alá támasztotta volna. Az elmúlt évek adatai azt mutatják, hogy Magyarországon az emberölések száma - akár befejezett bűncselekményről, akár kísérletről legyen szó - éves szinten nagyságrendileg nem változik, ezért az elszaporodottságot nem értékelte súlyosító körülményként a másodfokú bíróság.

Az ítéltábla fenti kiegészítéseivel és pontosításaival a bűnösségi körülmények immár teljes körűvé váltak. Ezek tükrében kellett megítélni a vádlottal szemben kiszabott büntetéseket. A megyei bíróság a Btk.87.§ (2) bekezdés b) pontjának felhívásával négy év fegyházbüntetésre ítélte a vádlott.

A Btk.87.§ (1) bekezdésében a büntetési tételnél enyhébb büntetés szabható ki, ha annak legkisebb mértéke a 83.§ rendelkezéseire figyelemmel túl szigorú.

A Btk.83.§-a a büntetés kiszabásának elveit fogalmazza meg, többek között az egyéniesítést és a középértéket.

A Btk.97.§-a a különös, a többszörös és az erőszakos többszörös visszaesőkre speciális - az általánostól eltérő, szigorúbb - szabályokat állapít meg. Ezek szerint a többszörös visszaesővel szemben - amennyiben a törvény másként nem rendelkezik, az újabb bűncselekmény büntetési tételének felső határa szabadságvesztés esetén a felével emelkedik, de nem haladhatja meg a 20 évet.

A 97.§ (2) bekezdése tételesen kimondja, hogy a különös és a többszörös visszaesővel szemben a büntetés a 87.§ (2) bekezdése alapján csak különös méltánylást érdemlő esetben enyhíthető.

A fentebb leírtakból megállapítható, hogy a többszörös visszaesőkkel szemben szigorúbb szabályokat állapít meg a törvény, és csak kivételes esetben ad lehetőséget a büntetés enyhítésére.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint sem a vádlott javára értékelhető enyhítő körülmények száma és súlya, sem pedig Vádlott személyi körülményei nem olyanok, amelyek alkalmazhatóvá tennék vele kapcsolatban az enyhítő szakasz felhívását.

Ugyanakkor a bűncselekmény elkövetésének időpontjában - a 2010. év augusztus hó 14. napján - már hatályban volt a 2010. évi LVI. törvény, amely az (1) §-ával léptette hatályba a 2010. év július hó 23. napjától azt a törvénymódosítást, amely ismét bevezette a középértékű büntetés kiszabását.

Ilyen körülmények között a többszörös visszaeső vádlottal szemben kiszabható büntetés kiindulási pontja 12 év 6 hónap az 5 évtől - 20 évig terjedő tételkeretben. Ehhez képest kellett a másodfokú bíróságnak meghatároznia a vádlottal szemben kiszabadandó szabadságvesztés tartamát.

E körben a Fővárosi Ítéltábla osztotta a Fellebbviteli Főügyészség indítványát, mert maga is úgy értékelte, hogy a megyei bíróság által kiszabott szabadságvesztés súlytalan és nem elégséges a törvényben deklarált büntetési célok eléréséhez. A másodfokú bíróság helyt adna a súlyosítást célzó ügyészi perorvoslatnak, a jelentősen módosított enyhítő és súlyosító körülményekre is figyelemmel vádlott fegyház büntetését 6 évre súlyosította.

A kiszabott főbüntetés tartamához igazította a közügyektől eltiltás mértékét is.

A másodfokú bíróság mellőzte az elsőfokú ítéletből az előzetes letartóztatás beszámításánál a befejező időpontra történő utalást, mert a nem jogerős elsőfokú ítélet kihirdetését követően a megyei bíróság továbbra is fenntartotta a vádlottal szemben alkalmazott kényszerintézkedést, így az nem fejeződött be, az előzetes letartóztatás tartamáról pedig az ítéltábla rendelkezett a saját határozatában.

Az ítéltábla a Be.381.§ (1) bekezdésének felhívásával kötelezte a terheltet a másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költség viselésére.

A kifejtettek alapján a másodfokú bíróság a Be.372.§ (1) bekezdésének felhívásával az elsőfokú bíróság ítéletét a rendelkező részben írtak megváltoztatta, míg az egyéb törvényes rendelkezéseit a Be.371.§ (1) bekezdése alapján helybenhagyta.

Budapest, 2012. év október hó 9. napján

Dr. Lassó Gábors.k.

a tanács elnöke

Dr. Németh Nándors.k..

Fatalin Judits.k.

előadó bíró

bíró

Záradék:

A Heves Megyei Bíróság 1.B.106/2011/12. számú ítélete a Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság 2.Bf.382/2011/12. számú ítéletében írt változtatásokkal a 2012. év október hó 9. napján jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

Budapest 2012. év október hó 9.

Dr. Lassó Gábors.k.

a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:

Iván Erika
bíróági ügyintéző